

BURCU ŐENTÖRK • İki Tarafıa Evlat Acısı

BURCU ŐENTRK 1984 yılında Eskiřehir’de doğdu. Boęaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü’n bitirdi. 2009’da ODTÜ Sosyoloji Bölümü’nde yüksek lisansını tamamladı. University of York Siyaset Bilimi Bölümü’nde doktora yapmaktadır.

İletişim Yayınları 1747 • Bugünün Kitapları 135

ISBN-13: 978-975-05-1042-7

© 2012 İletişim Yayıncılık A. Ő.

1. BASKI 2012, İstanbul

EDITÖR Tanıl Bora

DIZI KAPAK TASARIMI mit Kıvanç

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOęRAFI Hüsamettin Bahçe / NarPhotos

UYGULAMA Nurgül Őimřek

DÜZELTİ Emir Çeli Őimřek

BASKI ve CİLT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Caęaloglu 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

BURCU ŐENTÖRK

İki Tarafıa Evlat Acısı

*Dünyanın çatışmalarla, savaşlarla
kavrulmuş bütün coğrafyalarında acıların
gerçek barış ile sona ermesi umuduyla...*

Erdal ve Mehmet'in öyküsüne...

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	7
Önsöz	9
Giriş	13
<i>Barış, güvenlik ve şiddet</i>	15
Araştırma üzerine kısa bir not.....	28
BİRİNCİ BÖLÜM	
Kürt Sorununun Algılanması	37
<i>Terör algısı</i>	37
Terör kavramı.....	39
Kürt sorunu ve terör.....	46
<i>Asker aileleri Kürt sorununa nasıl bakıyor?</i>	55
Devlet-ordu-vatan üçlemesinde şehit ailesi kimliği.....	64
<i>Kırılan kimlikler</i>	68
Hak ve görev olarak askerlik.....	69
Ölümün anlamlandırılması ve adaletsizlik hissiyatı.....	73
Vatan neden sağ olsun?.....	79

İKİNCİ BÖLÜM

Terörden Devlet Şiddetine	89
“PKK ile halk aynı şeydir!”	98
Ancak zulüm gören şehit olur!	110
Sesleri duyulmayan asker aileleri...	120

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Siyasete Katılma ve Çözümün Parçası Olma	125
Siyasete doğmak	125
Siyasetten uzak durmak	131
Kutuplaşan çözüm talepleri	135
Ortaklıklar... Umutlar...	151

SONUÇ YERİNE

Barışı Beklerken...	157
----------------------------------	-----

KAYNAKÇA	162
-----------------------	-----

TEŞEKKÜR

Siyasi kutuplaşmalar, baskılar ve yoğun şiddet çerçevesinde kör topal yol alınmaya çalışılan Kürt meselesi ve bu sorun çerçevesinde Türkiye'deki silahlı çatışmaya, öznelerin, bu çatışmadan hayatları doğrudan yara almış kişilerin gözlerinden bakmaya, bizlere gösterilen kimliklerinin arkasındaki gerçek özneleri görebilme amacıyla yola çıktım bu çalışma için. Tüm acılarına rağmen, kapılarını, yüreklerini, evlerini tüm samimiyetiyle bana açan asker ve PKK'lı yakınlarının hikâyeleri mümkün kıldı bu çalışmayı. Bu sebeple bu çalışma benden çok çatışmadan en çok yara alan asker ve PKK'lı ailelerinin, görüşmecilerimin eseridir. Çalışmanın eksikliklerinin, hatalarının yalnızca benden kaynaklandığını söylememe elbette gerek bile yok.

Akademik çalışmalarda da silahlı çatışma ve Kürt meselesinin suskunluklar ve çekincelerle tartışıldığı/tartışılmadığı bir zamanda, bu çalışmayı benimle gerçekleştirmeyi kabul eden, tezimi sonuçlandırmamın ardından bile engin tecrübesi ve birikimiyle, en önemlisi bütün samimiyetiyle yoluma ışık tutan sevgili danışmanım Prof. Dr. Yakın Ertürk'e

teşekkürü bir borç bilirim. İhtiyacım olduğu her anda yanımda olan, tüm sorularımı sabırla ve içtenlikle cevaplayan, çalışmamı kendi çalışmaları gibi sahiplenen tez jurilerim Dr. Handan Çağlayan ve Yrd. Doç. Dr. Mustafa Kemal Coşkun'un emekleri olmadan bu çalışma mümkün olmayacaktı. Tek kelime Kürtçe bilmeden başladığım alan çalışmamda hem tercümanlığımı yapan hem de Adana'da bana evini açan Mehmet Çakmak'ın ve ailesinin de emekleri büyük.

Bu çalışmayı yazıya dökme sürecimi sorularıyla zenginleştiren, benim sorularıma verdikleri cevaplarla yol almama sağlayan ve destekleriyle her daim yanımda olan anne, babama, abime ve eşine; sevgili dostlarım Altan, Bahar, Danende, Ergün, Esra, Esracan, Hacer, Haktan, Hamit, Mehmet Erman, Serkan'a; çalışmamı kitaplaştırmak için ön ayak olan Yasin Durak'a; bu süreçte desteğini esirgemeyen Tanıl Bora'ya yürekten teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Mehmet Çenşi, hem Diyarbakır'da evinin kapılarını bana açtı, hem de bütün çalışma boyunca büyük bir özveri ile yanımda yürüdü, çalıştığım konuyu gerçek hikâyelerin içinden görmemi sağladı. Hakkımı helal etmesi dileğiyle...

Önsöz

Otuz yılı aşkın bir süredir gündemi işgal eden ve adı bir türlü konamayan çatışmayı Türkiye kamuoyu güvenlik eksenseli bir bakış açısıyla bir “terör” olayı olarak izleye geldi. “Hain saldırılarda” verdiğimiz şehitler ve öldürülen “teroristler” gün be gün haber ana başlıklarını işgal etmeye devam ederken, güvenliğin bunca zaman bir türlü sağlanamamış olması sorunun farklı boyutları üzerindeki tartışmaları hızlandırdı, pek çok akademik çalışmayı güdümlendi ve konuyla ilgili bilgi eksikliğini ortaya çıkarttı.

Elinizdeki kitap, tam da bu hissetiğimiz bilgi eksikliğine yanıt veriyor olması açısından önem taşımaktadır. Burcu Şentürk, güvenlik söyleminin dışına çıkarak, hatta ona meydan okuyan bir tavırla çatışmanın gerçek öznelerini konuşturmakta, onlara görünürlük kazandırmaktadır. Gerçek öznelerin deneyimleriyle şekillenen bu anlatıyla yaşanan silahlı çatışma televizyondaki uzaktan bir olay olmaktan çıkıp ete kemiğe bürünmektedir. Böylece, bu çalışma bizi sorunun ve korku siyasetinin güdümüyle kitlelerin gözünde meşruluk kazanan “terörle mücadele” söyleminin gerçekte sıradan insanların doğrudan canını yakan, köklü toplumsal çelişiklere

dayanan ve hepimizi yakından ilgilendiren gerçeği ile karşı karşıya getirmektedir.

Bu bağlamda çalışmanın önemli bir boyutu ise çözüm arayışlarının, sorunun farklı boyutlarını ele almaksızın terörle mücadele ekseninden öteye gidememiş olmasının çelişkileri derinleştirdiği ve toplumsal barışa olan umudu her geçen gün daha bir zayıflattığına yapılan vurgudur. Çatışmadan derin yara almış kişilerin taleplerini, ihtiyaçlarını dinlemeden; çatışmanın temelinde yatan sorunlara çözüm getirilmeden atılacak her adımın çatışmayı daha da körükleyeceğine dikkat çeken yazar, çekilen acıların, parçalanan kimliklerin ve yıpranan vicdanların silahların susmasıyla sona ermeyeceğini gösteriyor.

Ana akım medyadaki tipikleştirilmiş sunumlarına alıştığımız çatışmalarda yakınlarını yitirmiş olan asker aileleri evlatlarının ölümlerini nasıl anlamlandırıyorlar? Bu ölümü doğuran silahlı çatışmaya ve olası bir çözüme nasıl yaklaşıyorlar? Seslerini hiç duymadığımız PKK mensuplarının aileleri yakınlarının silahlı bir örgüte katılmasına dair neler düşünüyor, silahlı çatışmaya, Kürt sorununa nasıl bakıyorlar? Aynı çatışmada yakınlarını yitiren bu aile grupları neden birbirlerini “öteki taraf” olarak düşünüyorlar? Gibi soruları ele alan çalışma her iki tarafça da yaşanan acının bu kişiler için birleştirici bir unsur olup olamayacağını da sorgulayarak ve bu aile gruplarının sunumlarının arkasındaki somut öznelliklerinin peşine düşerek toplumsal söylemi ve siyasi duruşu farklı bir boyuta davet ediyor.

Böylece yazar, bir yandan barışın en önemli harcının sorunu iki tarafta da en yakından yaşayan insanların söylem ve talepleri olacağını vurgularken, diğer yandan da, çatışmanın Türkiye’de hep “büyük” aktörler üzerinden yürüyen tartışma zeminine bu çatışmanın olumsuz sonucuna doğrudan maruz kalmış kişilerin sözlerini eklemiyor.

Yazar, sorunun insani boyutunu öne çıkarışı ve çözümü, yaşamları sorundan doğrudan etkilenen insanların pratik ve söylemlerinden yola çıkarak arıyor olması, bu çalışmayı konuyla ilgili benzeri diğer yapıtlardan ayırmaktadır ve gerek toplum bilimcilere gerekse aktivist ve siyasetçilere eşsiz bir bakış açısı sunmaktadır. Burcu Şentürk bu çalışması ile Türkiye’de son 30 yıldır yaşanan silahlı çatışmaya barışçıl çözümün mümkün olabileceğini çatışmanın öznelerini ön plana çıkartarak anlatması toplumumuzda ayrılık tohumları ekenlere güçlü bir yanıttır. Bu bağlamda toplumsal diyaloga katkıda bulunacağı ve bu alandaki tartışma ve çalışmalara ivme kazandıracağı inancındayım.

Prof. Dr. YAKIN ERTÜRK